

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . .	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	16 kor. — fill.
Fél évre . . .	5 . . .	Fél évre . . .	8 . . .
Negyed évre . . .	2 . . .	Negyed évre . . .	4 . . .
Egy óra . . .	1 . . .	Egy óra . . .	1 . . .
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRÖNOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

A mi örömünk.

Örömmel értesültünk, hogy a nagyváradi ipar-kereskedelmi kamara hivatalának magaslatára emelkedve Nagy-Várad képviselő testületét átiratilag megkereste, hogy az az önálló vámterület életbeléptetése tárgyában az országgyűléshez felírjon és hogy a képviselői közgyűlés a nevezett kereskedelmi s iparkamara álláspontjára helyezkedett; önálló vámterületet kíván s ilyen értelemben fog az országgyűlés előtt kérvényezni.

Még inkább örvendünk a felett, hogy bár voltak, kik a megkeresés félre tételét, a napi rendre térést vehemensül sürgették, voltak és pedig a szabadelvű pártot is, kik végre nem hallgattak már a Bécs felől fujdogáló hamis és hazug hangokra, miután belátták, hogy a közösügyes állapot nem jó állapot, hogy különösen a gazdasági közösügyesség végre is a mi anyagi, majd nemzeti tönkretételünkkel fogna végződni, ha törvényes jogaink szilárd talajára helyezkedve, valahára annyi bosszantás, annyi méltatlanság, zsarolás és johtalanság után jobbik eszünket elő nem vesszük, s nem ragadjuk meg az alkalmat a sógorokkal tartott közös gazdasági állapot megszüntetésére és országunknak külön vámsorompókkal való elzárására.

Üdvözljük a hazaszeretetétől áthatott nagyváradi szabadelvű képviselőket!

Nagy tévedésben van az, aki azt hiszi, hogy a nagyváradi független pártnak e feletti öröme azon reményből ered, hogy győzelme most már minden irányban bizonyos a szabadelvűek felett; habár az a remény sem volna alap nélküli s logikátlan, mert hiszen a közelebbi képviselő választás megmutatta, hogy Nagy-Váradon a független párt van többségben, tehát a természet rendje szerint is annak kellene a város autonomikus kormányzásában, ügyei intézésében is irány adónak lennie; tudja azonban azt is, hogy néhai képviselője, a kormány ugorkafájára annyi furfanggal, annyi perfidiával felkapaszkodott országboldogító, a törvényhatóságokat úgy szervezte, hogy amíg ezen szervezet törvény által hatályon kívül helyezve nem lesz, alig van kilátás arra, hogy a füg-

getlen elem ellenőrzési tiszténél tovább, a kormány élére emelkedhessék.

Éltesse is az Isten a szabadelvű pártnak minden egyes tagját sokáig; de egyszersmind világosítsa meg mindeniknek elméjét, hogy átláthassák, miszerint az a kormány politika, mely Széll Kálmán elődjének lépéseit irányította csupán hazánk anyagi tönkretételére vezetett és vezethet, s ha a szabadelvűek vezéreinek politikája különösen nemzet gazdasági irányban előbbi irányától el nem tér, hogy ha ez idő szerinti kormányelnökünk is nem lelkiismeretére, nagytudására és hazaszeretetének sugallatára, hanem régesrégi s legnagyobb ellenségeink hazug szavára fog hallgatni és közgazdasági előhaladásunk egyik legfontosabb tényezőjét a vám s kereskedelmi kérdést függetleníteni nem fogja, egy hajszálnyival sem lesz jobb elődjénél s eljön az idő, — csak későn ne jöjjön — amikor ugyanazon szabadelvű pártnak fiai fogják emlékét kövel megdobálni, éppen úgy, mint már ezt sok felől Tisza Kálmán is tapasztalhatja.

Annak örülünk tehát, hogy vannak már magában a szabadelvű pártban, kik vitális ügyek elintézésénél — a pártfegyelem békóit megtörve, lezárva, — függetlenül adnak kifejezést óhajaiknak.

Hát a debreczeni ipar s kereskedelmi kamara nem látja jónak felémelni szavát, most, mikor a kiegyezési tanácskozások folyamatban vannak?

Nincs okunk attól félni, hogy jóakaróink borzadalmas vámtarifával fognak meglepni, mert azt viszonzozhatjuk. Azonfelül mi úgy a hogy, iparcikkeik nagy része nélkül el is lehetünk; de kételkedni vagyunk bátrak, vajjon ők nélkülözhetik-e a mi terményeinket.

Kacor.

Debreczeni Református Szövetség.

A Református Szövetség alakítására, a főiskola kistermébe, 1902. febr. 16-án d. u. 2 órára gr. Degenfeld József által összehívott értekezleten.

Jelen voltak: gr. Degenfeld József mint

elnök, Eröss Lajos mint előadó, Bernáth Elemér, Simonffy Imre, Kiss Albert, K. Tóth Kálmán, Dicsöfy József, Somogyi Pál, Kovács József, Komlóssy Arthur, Vecsey Imre, Balogh Ferencz, Dr. Erdős József, Csiky Lajos, Sass Béla, Dr. Bartha Béla, Dr. Helle Károly, Dr. Öregy Janos, Dóczy Imre, Kovács Lajos, Dr. Ferenczy Gyula, Karay Sándor, Lengyel Imre, Szabó Kálmán, Zádor Lajos, Dr. Ujfalussy József, Czegléd Mihály, Márk Endré, Aczél Géza, Muraközy László, Kaposztás Imre. Pálfi Gábor, Jámbor János.

Az értekezlet megkezdése után érkezett meg Kiss Áron püspök s az értekezlet tagjai által éljenzéssel és tüntető szivességgel fogadtatott.

Az értekezletet gr. Degenfeld József mint elnök nyitotta meg s röviden jelezve, hogy a Református Szövetség megalakítása mulhatatlanul szükséges, mit indokolni feleslegesnek tart, ismerteti a kezdeményező lépéseket s felolvastatja a főtiszteletű Püspök urnál tartott értekezlet határozatát s felhívta az értekezletet a szabálytervezet tárgyalására és annak elfogadására. Felhívja először is a főtiszteletű Püspök urnál tartott értekezleten részt vettek, hogy ha az elakulás ellen kifogásuk vagy észrevételük van, azt terjesszék elő.

Kovács József mindenen előtt azt kéri, hogy a mit az elnöki megnyitó ismerteti feleslegessé jelzett, tudni illik a szövetség létesítésének szükségessége, célja indokoltassék s olvastassék fel az aláírási felhívás, mert azok előtt, kik a püspök urnál tartott értekezleten részt vettek, mindez ismertette, indokolva nincsen.

Eröss Lajos előadó felolvassa a többek által aláírt felhívást s az alapszabály tervezetből a következő szakaszt: „A szövetség célja. Az ev. reform. egyház hívei között a vallásos és egyházi élet ápolása, a keresztyéni élet felvirágoztatása s a felebaráti könyörülő szeretetnek felekezeti különbség nélkül való gyakorlása.” Ezt követve kifejti, hogy a szövetség megalakítása szükséges mert

1., az Egyház a szegények, árvák és nyomorultak részére ha segélyt ad, azt az ősök által tett alapítványok kamataiból adja, s így ezen segélyezés nem a presbyterium érdeme;

2., mert a statisztika arról tesz tanubizonyosságot, hogy a róm. kath. egyházzal szemben folytonos és nagy veszteségben vagyunk;

3., mert a presbyteriumban a politikai érdekek élére vannak állítva;

4., mert két felsőbb leányiskola van a városban s a róm. kath. felsőbb leányiskolába többmint 60 növendék jár, azoknak vallásos oktatásáról gondoskodva nincs, az „Értesítő” szerint a vallástánból, azon növendékeknek még osztályjegyzéke sincs;

5., mert a róm. katolikus egyház az utóbbi években városi és társadalmi téren megdöbbentő nagy erővel nyomul előre.

6. mert kötelességünk megtartani ami hitünknek eselédit, hogy azok a különböző szektáknak áldozatait ne essenek.

Mínt hogy a kik jelen vannak, mindnyájan jó reformátusok, az általa elmondott és kifejtett indokok alapján kéri kimondni, hogy a „Református szövetkezet” megalapítása szükséges s aztán kéri az alapszabály tervezetnek elfogadását.

Kovács József felszólalása után, melyben érintette, hogy az egyház az árvákról, szegényekről most is gondoskodik, s árvaház, szegényház fejlesztésére már jogerős intézkedések vannak s az iskolák felől a városi hatósággal tárgyalás van folyamatban, felszólal.

Kiss Albert: Mínt hogy az egyház közigazgatási ügyeivel hivatala szerint foglalkozni köteles, összegyűjtötte és elhozta magával az általa gyűjtött statisztikai adatokat s azokból az Eröss Lajos ur által felhozott indokokra következőleg válaszolt:

A hivatalosan lezárt és megvizsgált 1900-dik évi számadások szerint egyházunk az 1900-dik évben, a szegények, árvák és nyomorultak segélyezésére, felruházására és eltartására együtt 56,967 kor. 01 fillért adott ki. Ezen összegbe bele van számítva a szegény tanulók részére adott ösztöndíj 6345 korona is. De ez is segély. Igaz, hogy az alapítványok nagyrészt az ösök tették, de a presbyterium érdeme, hogy azon alapítványokat becsületesen és hűségesen úgy kezeli, hogy azok tőkeje újabb és újabb alapítványok, adományok és megtakarítások által evenként növekedik.

2. Az országos statisztikai központtól megszerezte a legközelebbi népszámlálás hivatalos adatait. Ezen adatok szerint Debreczen népességének hűfelekezeti megoszlása a következő:

Római katolikus összesen 13,258 lélek. Görög katolikus 2,023 lélek. Görög keleti 171 lélek. Agostai 1009 lélek. Ev. református 52,282 lélek. Unitárius 43 lélek. Izraelita 6192 lélek. Nazárenus 4 lélek. Baptista 15 lélek. Felekezet nélküli 9 lélek. Együtt: 75,006. E létszámból 2655 katona.

Ezen adatok alapján az Eröss Lajos által felhozott indokok közül a 6-dikra és 2-dikra együtt válaszol. A 6-dikra, hogy kötelességünk megtartani a mi hitünk eselédit, hogy azok a különböző szektáknak áldozatát ne essenek, a felsorolt statisztikai adatokon felül kijelenteni, hogy a debreczeni ev. ref. egyház lelkeszi hivatalánál idáig egyházunk tagjai közül egyetlen egy sem jelentkezett, hogy az egyházból kilep és nazárenussá, baptistává, vagy felekezeti-nélkülivé lesz.

A 2-ik pontra szintén a felsorolt sta-

tisztikai adatokon kívül azzal válaszolt, hogy igaz az, hogy a római kath. egyház tagjainak száma az utóbbi években erősen növekedett; de azon növekedés a különböző állami hivataloknak, a vasuti gépjavitó műhelynek, dohány gyárnak idehelyezése folytán és így beköltözés által történt. Az egyház anyakönyvvezető hivatala által kimutatott adatok szerint, a mult 1901-ik évben hozzánk atért 16; tőlünk kitért 20; de ezen kitérték közül 13 nem debreczeni illetőségű és születésű.

Azon 3-ik pontra, hogy a presbyteriumban a politikai érdekek élere vannak állítva elismeri, hogy idejövetelek ez úgy volt városnal és egyháznál egyiránt. De az egyház presbyteriumában ez erősen elmulóban van. Ma már a presbyterium 121 tagja közül az intelligentiához tartozó tag van 62. polgar 59. De ezen polgaroknak ott jogosan helyük van s az egyház jól fel fogott érdekéből a polgarságot mellőzni nem szabad. Ha pedig a presbyterium tagjait még politikai párt szempontból is osztályozzuk, akkor ma már kormánypárti presbyter 28 van.

A 4-dik pontban megjegyzi, hogy a r. kath. Sveltes intézetbe ezen iskolai évben jár a felsőbb osztályokba 15, az alsóbb osztályokba 43 növendék. De a felsőbb osztályokba járó növendékek nagy része akkor ment oda, mikor meg nekünk tanítónőképző intézetünk nem volt. Az alsóbb osztályokba járó növendékek túlnyomó nagyrésze pedig azért van ott, mert a mi felsőbb leányiskolánkban az alsóbb osztályok minden tanterme úgy tulzsufolva van, hogy ott őket elhelyezni lehetetlen volt. Ezen növendékek vallásos oktatásáról minden jogos és méltányos kívánalomnak megfelelően gondoskodva van. Vallástánaruk Dr. Nagy Zsigmond, ki hivatását a legnagyobb készséggel és buzgósággal teljesíti.

Az 5-ik indok, hogy a róm. katolikus egyház az utóbbi években városi és társadalmi téren megdöbbentő erővel nyomul előre, szülő szerint is teljesen igaz. — De azon előnyomulásnak nem ők az okai hanem azok, kik azon előnyomulást politikai párt szempontból és érdekekből nem csak lehetővé tették, hanem elő is segítették.

Kijelenti, hogy ő a függetlenségi párt híve volt idáig és az lesz ezental is, ezt nem is titkolta soha. Elveinek megvalósításáért becsületes eszközökkel, törvényes uton küzdött és küzdeni fog; de a személyeskedést gyűlölte és gyűlöli, városnal és egyháznál bekes együtt működést óhajtott és óhaj, ezért az Eröss Lajos által felhozott s általa ézáfolt ezen indokot sem tartja olyan-nak, hogy az szükségessé tenné harezias jellegű „Szövetség” alakítását.

Szükség van szerinte a lelkeszek számának szaporítására, annival inkább, mert a 6 lelkesz közül ketten koruknál fogva, másik kettő pedig betegsége által gátolva, a szolgálatot vagy éppen nem, vagy nem teljesítheti kellő mértékben. Ezért vannak e téren jogos kívánivalók, bár a teljesen

szolgálat képes két lelkesz, emberi erőt haladó munkát végzett és végez.

Szükség van továbbá a parokhiális körök szervezésének a zsinatt törvények miatt félben maradt munkáját ismét megkezdeni és újult erővel folytatni, hogy a cura pastoralis gyakorolható legyen. De e két szükséges teendő közül a tervezett Szövetség egyiket sem munkálhatja, nem teljesítheti.

Ezek alapján arra kéri, hogy ha az értekelet az egyház presbyteriumának az arra váró nagy munkában segítségére akar menni, alakítsunk nem külön álló szövetkezetet, hanem a presbyteriummal együtt, közös akarattal és egyetértéssel működő oly egyesületet, a milyenek más egyházakban is vannak.

Ugy aztán egyesített erővel a szegényeket, árvákat és ügyefogyottakat is nagyobb mérvben gyámolíthatjuk, az egyházi élet fejlődését pedig felolvasó estélyek rendezése, a társadalmi élet terén kifejtett s az egyház javára szolgáló működés által elősegíthetjük és munkálhatjuk. Kérelmének indokolására felhossa, hogy mikor az egyházkerületi értekezlet a Szatmáron tartott értekezleti közgyűlés által szervezetett, szállításán a főtiszt. Püspök ur felkereste őt és felhívta, fogadják el azon tanácsát, hogy az egyházkerületi értekezlet elnökéül az egyházkerület két elnöke válasszassék meg, s ne akarjanak az egyházkerület kebelében külön egyházkerületet alakítani, mert az veszélyessé lehet, versengést és visszavonást okozhat. Ő meghajolt az érv előtt s a kerületi elnökök az egyház kerületi értekezlet elnökéül az ő közreműködésével is megválasztattak.

Menyivel inkább kérheti ő azt, hogy a debreczeni egyházban a presbyterium mellőzésével ne akarjanak külön álló oly szövetkezetet alapítani Hiszen az egyházkerület értekezlet tagjai sok vármegyében szét szórva laknak, gyakran nem érintkezhetnek nem gyülekezhetnek és csak javaslatokat készítenek, de a szervezett szövetkezet tagjai itt e városban lennének, a gyakori összejöveteleken a versengés és visszavonás könnyebben kifejlődhetnék, ezenfelül a szövetkezet végrehajtó joggal is bírna. Ismételten kéri tehát, oly szövetkezet helyett, az egyház presbyteriumával együtt és karöltve működő egyházi egyesület alakítását.

Balogh Ferencz, a zsinatt presbyteri szervezet alapján álló egyházunk jól felfogott érdekéből indulva ki lelkes szavakkal kifejti, hogy a presbyterium mellőzésével bármily szövetkezetet alakítani veszélyes, mert ha az oly szövetkezet alakításához a jelenlevőknek joga van, joga van más egyháztagoknak is, így aztán az egyház kebelében oly szövetkezetek vagy egyesületek támadhatnak, melyek az egyház egységét veszélyeztetnék, békéjét felzavarhatnák és sok különböző viszályokat okozhatnának, kéri azért következő indítványának elfogadását:

„Küldjön ki az értekezlet kebeléből 5 tagot s hívja fel az egyház presbyteriumát-

hogyan is saját kebeléből bizzon meg 5 tagot oly felhatalmazással, hogy az így alakított 10 tagú küldöttség tárgyalja a dolgozók ki az alapszabály tervezetét s az általa megállapított alapszabálytervezet alapján és annak megfelelőleg készítse el a kibocsátandó felhívás szövegének a javaslatát is s úgy a tervezetét, mint a javaslatot mielőbb nyújtsa be ezen értekezlet elnökének, hogy mindkettő kinyomatván és kiosztatván, az értekezlet által kellő alapossággal tárgyalható legyen."

Ezután ezen indítványnak elfogadása mellett és elfogadása ellen folyt a beható, alapos és hosszú vita egész esteli 7 óráig.

Az indítvány mellett felszólaltak: K. Tóth Kálmán, Dicsőfi József, Komlóssy Arthur, Vecsey Imre, Szabó Kálmán, dr. Bartha Béla, Kiss Albert.

Az indítvány ellen nyilatkoztak: Csiky Lajos, dr. Ferenczy Gyula, Karay Sándor, Aczél Géza.

Simonffy Imre azt indokolta, miért írta alá a felhívás aggodalmait fejezte ki.

Sass Béla a közvetítő indítványt tett, hogy mind a 10 tagot jelen értekezlet küldje ki, 5 tagot a presbyterium jelen lévő tagjai közül, 5 tagot a jelenlévők közül olyanokat, kik nem presbyterek s a küldöttség elnöke legyen az értekezlet mostani elnöke.

Gróf **Dégenfeld József** kijelenti, hogy ő a felhívásban és alapszabály tervezetben foglaltakhoz ragaszkodik, az egyesület megalkotása végett a presbyteriumot sem felhívni, sem az értekezlet részéről felszólítani nem hajlandó, de azt még szükségesnek sem tartja, mert az egyházi törvény keretében lehetetlennek tartja azt, hogy a presbyterium 5 megbízottja és ezen értekezlet 5 tagja a kérdés alatt levő ügyben együtt tanácskozhassék.

Balogh Ferencz a vita folyamán felhozott külföldi példákat czáfolva s presbyteri rendszerünkhöz erős ragaszkodását kifejtve indítványát fentartja.

Dr. Ferenczy Gyula vitatja, hogy a kalvinista egyház kebelében a presbyterium tudta és hozzájárulása nélkül, minden egyháztagnak joga van olyan egyházi szövetkezethez, vagy egyesülethez alakítani, a milyent akar. Ez neki is természetes és emberi joga. Mert ez a joga megvan, azért kalvinista. Végre kijelenti, hogy ha a szövetség létesülni nem fog, úgy azért, mint minden következő bajokért az egyház lelkesíti karát teszi felelőssé.

Kiss Albert kifejti, hogy úgy Budapesten a Lorántffy Zsuzsanna egyesület és a Nagypénteki társaság, mint más egyházakban a bármely néven létesült egyházi egyesületek azon egyház presbyteriumának a tudtával, sőt támogatásával jöttek létre és állanak fenn. Hasonlót akar itt is, azért kéri a Balogh Ferencz indítványának elfogadását. Végül tiltakozik azon nyilatkozat ellen, melyet Ferenczy Gyula a lelkesíti karát ellen tett.

Gr. Dégenfeld József elnök kijelenti, hogy azon kérdést elfogadja-e az értekezlet a Balogh Ferencz indítványát? nem teszi

fel, mert ez ügyben szerinte szavazat többséggel dönteni nem lehet, hanem berekesztvén az értekezletet, felhívja azokat, akik vele egy véleményen vannak, hogy a további teendők megbeszélése végett maradjanak ott.

Ott maradtak: Erős Lajos, Csiky Lajos, Sass Béla, dr. Ferenczy Gyula, Karay Sándor, Márk Endre, Aczél Géza, Pálfi Gábor, a többiek távoztak.

A történelmi hűség kedvéért megjegyezzük, hogy főtiszteletű Kiss Áron püspök, Simonffy Imre egyházi főgondnok, Bernáth Elemér táblai elnök és még néhányan, már előbb távoztak.

A más levele.

(Levél a szerkesztőhöz.)

E cím alatt lapunk szombati számában, a Napihírek rovata alatt megjelent közleményünkre vonatkozólag Veszprém Zoltán vármegyei főjegyző urtól alább következő levelet vettük. E levelet a teljes kétséggel közöljük, a magunk részéről megjegyezve, hogy a mennyiben a beküldött tudósítás vonatkozó és kifogásolt részében a jó hiszemű tévedésen, illetőleg félreértésen kívül egyéb czélzat forogna fent, ezt magunk is elítéljük.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Becsés lapjának legutóbbi számában a napi hírek között egy ellenem rossz akaratot mutató közlemény jelent meg, mely alkalmas arra, hogy az ott tárgyalt ügyet bővebben nem ismerő közönség előtt, panasz tárgyává tett eljárásom ferde világításban tüntetve elő, az ügy esetleg az én hátrányomra képezte beszélgetés tárgyat, minél fogva szükségét látom annak, hogy arra reflectáljak s a tek. szerkesztő urtól helyreigazítást kerjek.

Az tény, hogy Ferenczy Elek volt főszolgabíró egy, az ellene folyamatba tett fegyelmi vizsgálat ügyében, hivatalos eljárás közben kezemhez adott, ream nézve terhelő, — tehát nem mint a közlemény mondja ártatlan tartalmu — levél miatt, nem számolva és nem törődve a következményekkel leváltatok megsértése czimén, ellenem is, mint testtárs ellen nem által vad feljelentést tenni akkor, a midőn a legjobban tudta és tudhatta, hogy reá vonatkozó vádjai alaptalan, s hogy mint ilyen teljesen eredménytelen is lesz.

Az is igaz, hogy a tek. kir. járásbíró-ság engem — mint a hogy azt előre látni lehetett a vad és következményei alól teljesen felmentett, csak az nem igaz, hogy a felmentő határozat úgy szólna, mint a hogy azt a közlemény elötüntette, hogy t. i. azért lettem felmentve, mert a levél egészen ártatlan tartalmu s a főszolgabíró megkárosítására nem szolgálhat.

Minden — csak a legkisebb jogismerettel is bíró ember jól tudja, hogy a leváltatok megsértése vétségének megállapítására az illető levél tartalmának ártatlan vagy nem ártatlan volta befolyással nem bírhat, s hogy ennél fogva a bíróság ilyen indoklásu ítéletet nem is hozhatott, vagyis ha a bíróság engem felmentett, nem azért mentett fel, mert a levél ártatlan tartalmu volt, hanem bizonyára más indok képezhetette a vad elejtésének alapját, a mint hogy ez így is volt, mert hiszen a kir. járásbíró-ság, február hó 13-án 1901. B. II. 24/17 szám alatt

kelt ítéletben azért mentett fel, mert indoklása szerint en akkor, a midőn mint a Ferenczy Elek főszolgabíró elleni fegyelmi ügyben megbízott vizsgáló biztos a kérdéses levelet mint egyik tanu által a panaszolt visszaélés igazolására nekem átadott okmányt attól el fogadtam s a fegyelmi iratokhoz csatoltam csak hivatalos kötelességemet teljesítettem s ezzel leváltatok megsértését legtávolabbról sem követhettem el.

Igy állván a dolog, megemlítve még azt a mit a tárgyaláskor a bíróságnál is kijelentettem, hogy ezen ítélet jogerőre emelkedése után hatóság előtt rágalmozásért én fogok majd Ferenczy Elek ur ellen fellépni, kérem a tekintetes szerkesztő urat, hogy ezen felvilágosító soraimnak — becsés lapjában helyet adni sziveskedjék.

Debreczen, 1902. febr. 17.

Veszprém Zoltán,
vármegyei főjegyző.

Magyarország lakossága.

(Levél a szerkesztőhöz.)

A Pesti Naplóban olvastam a minap az örömhírt, hogy Magyarország lakossága az 1901. évben természetes szaporodás útján 19,352,77-re, azaz 230,631-el emelkedett. Bátor vagyok hozzászólni ehhez az örömhírhez, mert minden botnak két vége van.

Az első és legfontosabb ebben a kérdésben az, hogy mennyiben megbízható a valóságos népességszám megállapítása tekintetében a természetes szaporodás, mely tudvalevőleg nem öleli fel a kivándorlások okozta hullamzást. E tekintetben pedig a Statisztikai hivatal közleménye k nagyon szomorú képet nyújtanak, az 1900. évi Magyar Statisztikai Évkönyv pedig még szomorubbát. Rátérek mind a kettőre.

1890-ben volt a tulajdonképeni Magyarországon megszámlált polgári népesség 15,162,988 tíz év alatt természetes szaporodás útján felemelkedett kerekében 16,885,800-ra, vagyis az emelkedés kített 1,722,812-öt, évenként tehát 172,281-et, vagyis 1-136 százalékot, s ez az emelkedés aként oszlott el, hogy jutott

a) a Duna balpartjára	220,485
b) a Duna jobbpartjára	281,234
c) a Duna-Tisza közére	350,988
d) a Tisza jobbpartjára	221,701
e) a Tisza balpartjára	280,102
f) a Tisza-Maros szögére	155,304
g) Erdélyre	208,784
h) Fiume városra és ker.	3,606

Ilyen remények közt történt meg a népszámlálás 1901. januárjának első napjaiban, s az eredmény ehhez a reményhez képest valósággal megdöbbentő.

Ugyanis az 1901. év végén tényleges polgári népesség volt Magyarországon 16,721,474 azaz a természetes szaporodás összegéből kiszámított népességnél 164,326-tal, azaz majdnem az egyévi természetes szaporodás összegét kitevő lélekszámmal kevesebb. Ami azt jelenti, hogy Magyarországról minden esztendőben 16432 vel többen vándorolnak ki, mint ahányan visszajöttek, vagy pedig nálunk új hazát találtak. Bizonyára nem lesz érdektelen az sem, ha megnézzük, hogy ez a rengeteg ember Magyarországnak melyik részéből hiányzik.

Jutott ugyanis a megszámlált polgári népességből:

a) A Duna balpartjára	2,038,263
b) a Duna jobbpartjára	2,902,866

c) a Duna-Tisza közére	3,257.408
d) a Tisza jobbpartjára	1,660.728
e) a Tisza balpartjára	2,325.099
f) a Tisza-Maros szögére	2,042.215
g) Erdélyre	2,456.838
h) Fiumére	38.057

Eszórint a kivándorlás folytán a népességben előállott apadás kitett:

a) a Duna balpartján	62.337
b) a Duna jobbpartján	132.334
c) a Duna-Tisza közén	—
d) a Tisza jobbpartján	77.672
e) a Tisza balpartján	23.701
f) a Tisza-Maros szögén	20.685
g) Erdélyben	3.162
h) Fiumében	—

leket, azaz az egész ország területén csak a Budapestet magába foglaló Duna-Tisza közén emelkedett a lakosság bevándorlás folytán 151.608 lélekkel, mivel azonban Budapestnek bevándorlás útján történt lélek szaporodása 156.976-ot tesz, világos, hogy még a Duna-Tisza közén is 5268 lélek volt a kivándorlás okozta apadás az utolsó 10 év alatt.

Ilyen körülmények között nagyon prob lemattikus az az öröm, a melyet a szaporodás nagysága kelt.

De menjünk tovább. Az 1900. évi Magyar Statisztikai Évkönyvnek a 1899-ben született gyermekekről szóló kimutatásából igen szomorú tanulság vonható. Az, hogy Magyar országon az elsőszülöttek százaléka a többiek rovására roppant nő, abszolút számban ez a növekedés egy év alatt nem kevesebb, mint 8,352-öt teszi ki, holott az összes többi születők százalékaránya (-öt a 108 emelkedést mutató másodszülötteken kívül) abszolút száma is igen nagy mérvű a p a d á s t m u t a t.

Ha ez így megy, oda jutunk, hogy a természetes szaporodás, mely 1900-ban is csak 124 százalékos volt, nem lesz elég a kivándorlás útján bekövetkező apadást ellensúlyozni. Hiszen már most is az egy és két elő gyermekkel bíró családok száma (287,435) jóval felülhaladja a gyermekkel nem, vagy kettőnél több gyermekkel bíró családok számát (218,028), mindig csak azokat a családokat véve természetesen, amelyekben 1900-ban születés fordult elő.

Már ez adatok alapján is okvetlenül szükségesnek tartom felhívni az illetékes körök figyelmét egy kivándorlás, mint a népszaporodás csökkenése, valamint a még mindig óriási mérvű gyermekhalandóság kérdése rendezésének nagyon is sürgős voltára.

Az országgyűlésen most folyó budgetvitában már sok mindenről hallottunk, de a képviselő urak mindegyikének kiosztott statisztikai évkönyv felhasználásáról meg egyik szónok ur sem tett tanubizonyoságot honmentő beszede folyamán.

Kohányi Gyula.

NAPI HIREK.

Személyi hír.

Puky Gyula főispán ma reggel pár napra elutazott. — Marjay Péter orsz. képviselő ma városunkban időzött.

A református szövetség.

E cím alatt lapunk más helyén adunk lehetőleg rövid, de hü tudósítást a vasárnap lefolyt értekezletről. Felhívjuk rá olvasóink figyelmét és kérjük, gondolkodjanak komolyan lefolyt vita becses tanúságairól. Kommentárt fűzni hozzá feleslegesnek tartjuk.

Bőjtői istentisztelet.

Az ágost. hitv. ev. templomban szerdán d. u. 3 órakor bőjtői istentisztelet tartatik.

Székelyírók Debreczenben.

A lelkes és hazafias székely írói gárda egyik legkedvesebb, kiváló tagjától, a kiváló magyar nemzeti költőtől, J a k a b Ödöntől, a Kisfaludy- és Petőfi-társaságoknak koszorus tagjától vettünk kedves levelet. Ezen levélben Jakab Ödön most már ujjlag örvendtes kilátásba helyezi a debreczeni székely estre való lejövetelét a Benedek Elek székelyíró és országgyűlési társaságával együtt. Jakab Ödön a debreczeniek számára irt új költeményeket fog felolvasni. Szeretettel várjuk székely testvéreinket. Az általok elvetendő mag itt termő talajra fog találni. A debreczeniek átérték, felfogták a székely akció nemzeti nagy és fontos jelentőségét. Azért is a debreczeni polgárság szeretettel várja a székelység nemes apostolait. Mi pedig dicsérjük a Csokonai kört, hogy kezdeményezésével, a székely este rendezésével az ő magyar Debreczenit is egyik középpontjává avatta a minden hazafira fontos székely akciónak. Hisszük, hogy a debreczeni pelda után meg inkább buzdulni fognak az alföld többi nagy és gazdag magyar városai is, dus erejükből erkölcsileg és anyagilag egyirant támogatva e nagy, nemes es egész hozánkra fontos nemzeti mozgalmat.

A Petőfi dalkör

tegnap délután 6 órakor tartott választmányi ülésen alapította meg a Március 15-iki ünnepély programját, mellyel legközelebb részletesen foglalkozunk.

A fillér-egylet teaestélye

alkalmából a teremben maradtak a következő tárgyak u. m.: egy fésipkekötő rózsaszín diszítással, egy fekete legyező és két tal II. A. pecséttel. Tulajdonosik átvehetik ezeket az evang. paplakon (Miklós utca 3 szám alatt.)

Felesküdt a Kossuth zászlóra.

Érdekes és nevezetes zászlóbontás történt Szolnokon. Kiss Ferenc, a szolnoki országgyűlési képviselő mandátumáról lemondván, a mandátum megüresült. A függetlenségi párt jelöltje, szolnoki jeles hírv nagy iparos, Kreutzer Balázs vasárnap bontotta ki a függetlenség szent zászlóját, mely alkalomból a Kossuth pártnak hat tagja járt lent a Kreutzer jelölése érdekében. Érdekes, hogy Kreutzer Balázs eddig kormányparti volt és most a nagy népgyűlésen kifejtette, hogy azért lepott be a függetlenségi pártba, mert meggyőződött, hogy a kormányparton a külön vánterület eszméjének szolgálatokat nem tehetett. Kreutzer Balázs ezután ünnepiesen felesküdt a Kossuth párt zászlójára. A nagy sikerű népgyűlés után Kossuth Ferencet táviratilag üdvözölték.

Eljegyzés.

Schwarz Adolf helybeli kereskedő eljegyezte Rosenfeld Gizella k. asszonyt.

A Csokonai kör

választmányja tegnap délután látogatott ülést tartott a városháza kis tanácstermében. Jelen voltak Géressy Kálmán elnök, Dobieczycki Sándor alelnök, dr. Tüdös János főtitkár, Tóth Béla pénztáros, Aczél Géza, Balkányi Miklós, Benedek János, Boldizsár Kálmán, Ferenczy Gyula, Gulyás István, Konez Akos, Könyves Tóth Kálmán, Öreg János, Szabó József, Zoltai Lajos választmányi tagok és Kardos Albert titkár. Első tárgyai a titkár terjesztette elő a bíráló bizottság jelentését a Kazinczy-pályázatról. A bírálók csak egy pályaművet tartottak jutalmazandónak, de a választmány atánja a kaszinónak, hogy adja ki a második díjat. E szerint az első díjat nyeri „A mai magyar társadalom”, a másodikat pedig a „Mai magyar társadalmunk” című szatira. A f. évre pályakerdesekül kitézetnek: 1. Debreczen irodalma a -z-hareztól az alkotmány helyreállításáig, 1849-1867. az id-n meddő maradt. 2. Egy a népköltési gyűteményekben már megjelent magyar népmesének vagy népmondának verses feleolgozása a „Jókai öröge” vagy „A gonosz mostoha” példájára. Ezután elénk vita támadt a f. hó 23-ára kitézött felolvasóülés, az amugy nevezett székelyeste ügyében, midőn a titkár beszámolt az eddig tett lépésekről, arról a nagy érdeklődésről, mellyel a székely akció budapesti vezetői viseltetnek a Csokonai-kör kezdeményező lépése iránt, mellyel az egész magyar társadalomnak a megmozdulását várják. A választmány az eddigi intézkedéseket helyeslőleg tudomásul vette, a további teendőket pedig egy bizottság gra bizta, mellynek tagjai Komlóssy és Dobieczycki alelnökök, Benedek János és Ferenczy Gyula val. tagok, továbbá Kardos Albert titkár. E bizottság buzgólkodásától, de főképpen Debreczen művelt közönségének érdeklődésétől fog függni, hogy a székely este erkölcsileg és anyagilag teljes sikert arasson. Géressy Kálmán elnök lelkes szavakban hívta fel a bizottságot, a választmányt, hogy kövesse nek el mindent a debreczeni székely este teljes sikere érdekében, mert nemzeti mozgalomnak kiinduló pontja ez az est.

A Légrády uraságok és Jókai.

Abból az alkalomból, hogy a Légrády uraságok oly fölháborító módon csapták el a „Pesti Hírlap” kötelékéből, Jókai Mórt, tegnap a költőnél a Petőfi-Társaság küldöttsége is tiszteltet, hogy szimpátiájának kifejezést adjon. Bartók Lajos üdvözlő szavaira Jókai a többi közt így válaszolt:

— Nekem regények írására volt szerződés annál a lapnál, amely **most kidobott** és nem arra, hogy a kiadót politikai bajaiban védjem és mint testőr fedezzem. . . Légrádyék nagyon jól tudták, hogy a Magyar Nemzetnek a főszerkesztője vagyok, ugyan, de ez csak olyan, mint a fűszeres cimintablálára pingált Vadember: nem bánt senkit, de sáfrányt sem árul.

Egyébként a Jókai-Légrády ügynek **anyagi része** már megoldást nyert olyanformán, hogy a kiadóczég Jókai kivanságára kifizette a költőnek az év végéig járó fizetését. Jókai Mór ez alkalomból ezer koronát ajándékozott az újságírói segítő-egyesületnek.

Elcserélt esernyő.

A következő sorok közlésére kérettünk fel: A szombat esti színházi előadás alkalmával a jobboldal ruhatarában, a jobb sarokban hagyott esernyőmet valaki tévedésből elcserélte: sziveskedjek haza küldeni Piac u. 37-ik számú lakásomra.

Debreczeni rövid hírek.**Felügyelő bizottsági ülés.**

A felügyelő-bizottság Komlóssy Dezső elnöklésével tegnap gyűlést tartott a városhaza kis tanács-termében. A bizottság a házipénztár és a számvétség működésére vonatkozó iratokat vizsgálta át s a vagyon leltár átvizsgálásával foglalkozott. — **Ketté osztott járás** Hajdúvármegye alispáni hivatala arról tesz közzé hivatalos értesítést, hogy a balmazújvárosi járást két járásra osztottak fel. Az első: Központi járás, Debreczen város székhelyvel, hozzátartoznak még: Balmazújváros, Tisza-Csege, Egyek, Hajdu Vámos, Vámpéres és Mikepercs. A másik járás székhelye: Hajdu-Böszörmény, hozzátartoznak Hajdudorogh, Hadház, Alsó Józsa és Felső-Józsa.

Az egyházkerület küldöttei a miniszternél. A tiszantuli ev. ref. egyházkerület megbízásából Kiss Áron püspök, Degenfeld József gróf főgondnok és Dóczy Imre a közoktatásügyi miniszterhez utaztak, hogy a tervezett internátus felépítéséhez államsegélyt eszközöljenek ki. — **Meggyuladt az ágyban.** Nagy Péter hetes szivarozva ledőlt agyára. Az álm elnyomta s az égő szivar kiesett szájából. Par pillanattal mulva az ágy égni kezdett, sőt a lang már a Nagy ruhájába is belekapott mikor felbredt. A szomszédok segítségével eloltották a tüzet. — **Az anyagilkos elszállítása.** Jakab István t. poroszloi lakost, ki önként jelentkezett a rendőrségnél, hogy két év előtt édesanyját megölte, az eri törvényszék megkeresésére a debreczeni rendőrség ma reggel Egerbe szállította. — **Vizsgálat a csendőrségnél.** Stesser György vezérőrnagy három napon át vizsgálatot tartott a debreczeni csendőrszárnyparancsnokságnál s mindent rendben talált.

„Tartalékos tiszteknek és Hadapródoknak”

szükséges egyenruhákat és felszereléseket előírás szerint a legjutányosabban és szolid kivételben készít Falkenlugg és Gottlieb egyenruházati és hadi felszerelési intézete Budapest, IV., Váczi körút 34. Klotild főhercegnő őcs. és kir. Fensége palotájában. Árjegyzéket és egyéb felvilágosítást ingyen és bementve küld ezen elsőrangú és megbízható czég.

SHINHAZ.**Madame san gene.**

Sardou nagyhatású történeti képének föllevenítése alkalmat adott arra, hogy Komjáthy né legjobb alakításainak egyikét élvezzük. A darab középpontja a markotányos és mosónőből hercegasszonyná lett párisi lány, aki magas állásában is megtartja darabos modorát, de azzal együtt jó szívet is. Nagyon hálás szerep, esak hogy meg kell tudni játszani. Komjáthy né asszony sok oldalú művészi tehetségének jele, hogy jól tudja megjátszani. Az első felvonás mozgalmasságban mint vidám, jólelkű mosónő, a többi felvonásokban pedig mint hercegasszony, annyi kedves vonással ruhozta fel ezt a pompásan megrajzolt alakot s a Napoleon nővéreivel való jelenetét oly megkapó humorral játszotta végig, hogy az önérzékes kifakadás komoly hangja, melyben szemére veti a hercegnőknek halátlanságukat a hadsereggel szemben, mely rangjukat

megadta, szinte váratlanul lepi meg a hallgatót. Igen szépen játszotta meg Napoleonnal való jelenetét is. Öltözékei sem maradtak hátras nélkül. Ugyancsak gyönyörű toalettiakkal érkezett el nagy hatást Fay Flóra és Kiss Irén. Általában meglátszott, hogy a jelmezek korhűsége és fényére nagy gondot fordítottak.

Napoleont Komjáthy adta. Maszkja és játéka a szerepnek megfelelő volt. Bartha, Nagy Gyula és Szőke Sándor szintén jók voltak. Annál kevésbé mondhatjuk azt Szabados játékaról. Szegény Fouché, skinek szerepet játszotta; életében kísérhette a konspirálókat olyan éles szemmel, mintképmása a sugályukat. Ezt a különben igen jól megjátszható szerepet tökéletesen kerékbe törte a szerepemtudással.

A rendezés kivált az első felvonás tömegjeleneteiben kifogástalan volt. A vasfüggönyre azonban jó lesz gondosabban ügyelni, nehogy — mint tegnap történt — a leghatásosabb jelenetet szakítsa meg véletlen legördüléssel.

(— s — c)

Statárium Triesztben.

Triesztben kihirdették a statáriumot. A mai nap eseményeinek hullámverése már jórészt lanyhább; annál különösebb tehát, hogy ehhez az intézkedéshez fordultak a trieszti munkássztrájkjal szemben. Tegnap történt meg az ostromállapot kihirdetése, amely s polgári alkotmányos jogoknak fel-függesztését jelenti (gyülekezési jogot, sajtószabadság stb.) s íme ma, amikor az ostromállapot kihirdetésére már szinte szelesőnd állott be, átmenet nélkül és indokolatlanul a rögtön halálos ítélekezést mondják ki. A statáriális ítélekezést a lázadás büntetteire nézve hozták meg s egyértelmű azzal, hogy a tüntetőket a tüntetés pusztá ténnyért azonnal halállal sújtják, — felakasztják.

Ujabb értesüléseink a következők:

(A statárium kihirdetése.)

A helytartó büntető törvény 429. §-a alapján a tartományi törvényszék elnökevel és Trieszt és vidéke főügyészével egyetértve kihirdette a statáriumot a lázadás büntetteire nézve.

A hirdetményt a hivatalos Observatore Srestino rendkívüli kiadásában és falragaszokon tették köze, azonkívül a rendőrség is kihirdette a város utcáin. Az Observatore Triestino azonkívül az öszminiszteriumnak egy február 15-én kelt rendeletét is közli, amely Trieszt városára és környékére nézve elrendeli az ostromállapotot.

A statárium kihirdetése szemlátomást megnyugtatta a lakosságot. (?) A kihirdetés rendzavarás nélkül ment végbe.

A szedők ma délután újra munkába álltak. A Llyod arzenáljában és a Stabimento Tecnico Triestino-ban is minden bizonynyal megkezdik holnap a munkát.

(Mi a statárium.)

A rögtönítelő bíróság négy bíróból áll. Ha egyhangulag vétkesnek találják az eléjük állított lázadót, azt halálra kell ítélniök s a halálos íteletet a kihirdetés után két óra alatt végrehajtják. Csak ha már több halálos íteletet elretentő példakép végrehajtottak, szabhat ki a statáriális bíróság 5—20 évig terjedhető fegyházbüntetést.

(A tegnapi nap áldozatai.)

A tegnapi nap áldozatainak száma foglyokban, hallottakban és sebesültekben nagy.

Tegnap estig 95 embert tartóztattak le. A tegnapi mozgalomnak 2 halottja és 7 sebesültje van.

Az újabb tüntetések alkalmából három embert tartóztattak le. A letartóztatás alkalmával a tüntetők egyike dulakodás közben egy ernyővel atdöfte az egyik rendőryakát. A rendőor holtan esett össze.

A sebesültek száma eddig negyvenhat. Egy részök könnyebb sérüléseket szenvedett és kórházi apolásban részesul.

Ma három tüntető beleesett a tengerbe és a hullámok közé veszett.

Arról beszélnek, hogy egy közös hadseregbeli őrnagy ellen az utcám merényletet követtek el. E hirt még ezideig nem erősítették meg.

(Trieszt képe.)

Ma számos politikus érkezett a városba, hogy az eseményekről közvetlen forrásból szerezenek értesülést. — A vasuton érkező utasok már a pályaudvaron láthatják a sztrájk romboló hatását. Véges végig a pálya mellett óriási arutömegek vannak felhalmozva, varva a szállításra, amely azonban a sztrájk miatt lehetetlen. Feltűzött szuronyal katonai csapatok őrzik őket. Kocsi nem áll a pályaudvar előti, az utas kénytelen gyalog bemenni a városba, mert a közuti közlekedés teljesen szünetel. A kikötőben kihalt minden.

A városba érkezett politikusok igen nagy jelentőségűnek ítélik, hogy a polgári elem teljesen a munkások mellett állott. — Mert bizonyos már, hogy az összes üzletek bezarása a sztrájkolók ügye mellett való tüntetésből történt.

Annál nagyobb jelentőségűnek tartják ezt, mert a sztrájk tisztára szociáldemokrata jellegű és nem olasz nemzeti színvetű. Olaszországból való vezetők egyáltalán nem voltak a sztrájkolók élén és ha a sztrájkolók nagyobb része tényleg olasz is, igen jelentékeny számmal vannak közöttük nemetek, horvátok és szlovének. Az üzletek bezárását sem a sztrájkbizottság, sem a hatóság nem kerle, sőt a rendőrség intézkedéseket is tett ellenel de minden siker nélkül. Hus, tojás, főzelek, vaj, egyáltalán nem volt kapható a városban. Az oelmi szerek ára egyszerre óriás módon felszökött és igazán szeronese, hogy a sztrájkolók kívánságát teljesítették, mert a város valósággal a kichezés előtt állott.

(Az áldozatok temetése.)

Az áldozatok eltemetése a legnagyobb óvatossággal és titokban történt, mert tartottak tőle; hogy a halottak látása méé inkább fellázítja a népet. Az utcái harezok áldozatait tegnapelőtt éjjel felkeltőkor katonai halottszállító kocsin minden kísérlet kizárásával vitték a temető halottasházába. A temetés tegnap délután négy órakor volt s miuthogy tüntetés-től felték, a temetést a huszonhatodik gyalogezred több százada szállotta meg.

Az áldozatok családjaít értesítették a temetés idejéről. A gyászszertartás a legnagyobb esőndben ment végbe s csak az a jelenet volt nagyon megható, amikor a korporsót a sirba boesátották.

(Hadihajók a kikötőben)

Nagy feltűnést keltett a három hadihajónak megérkezése. A munka mindenütt megkezdődött, csak kevés munkás nem állott még be, de azok sem sztrájkolnak már.

(A bécsi hóhér.)

Lang bécsi hóhér két segédjével a jezsuita templommal szemben levő törvényszéki épületben szállott meg. Azt az embert, a ki tegnap egy rendőrt megfenyegetett és szidalmazott, a statáriális bíróság elé állítják, az illető az állami ipariskola szolgálja.

Amerikai magyarokról.

(A „Magyar Csillag“ híre.)

A Kováts Kálmán amerikai plebános lapja, a Magyarok Csillaga folytatja a leleplezéseket a Magyarországon sikkasztás, váltóhamisítás és egyéb ily dolgok miatt körözött szökevény Petroczy József papról, a ki Amerikában Hollós Károly néven szerepelt és az amerikai katolikus magyarság körében nevezetes szerepet játszott. A Magyarok Csillagában egy nyílt levél írója lelkeri Böhm Karoly clevelandi plebánost, hogy amennyiben ő volt az, a ki a hozzá még „bajuszosan berúgató“ embert fizette, támogatva, védte, csokolgatta, disztagságokra megválasztatta, ünnepeztette, a papi működésének, sőt lapjában, a „Magyar Vasárnapok“ ban az újságírói működésének is teret nyitott neki, melyet Hollós alias Petroczy Kováts Kálmán gyalázására, rágalmazására használt fel, hogy ezért a vádak alól tisztázott Kováts plebánostól annyival is inkább kérjen — lapjában — nyilvánosan bocsánatot, mert hisz ma már B. főtisztelendő is csalónak bélyegezi a Magyarok Vasárnapjában ünnepeve eskölt vezenczét Hollós Petroczy urat . . .

Szóval a tengeren túl is dühöng a testvéri szeretet s bekesség a magyarok közt.

Pittsburgban vig magyar lakadalmat ültek. Az egyiknél Verner Lajos ungvári születésű honfittarsunk esküdtöt hűséget Zoller Tobias és neje bájos leányának, a másikban pedig Papp István udvarnoki honfittarsunk a felsővadászi születésű Kostyó Annával. Mindkét lakadalomban Kováts Kálmán volt az eskető pap. Érdekes, hogy a Zoller Annuska férje Debreczenben nevelkedett. A két magyar lakadalomhoz a Magyarok Csillaga egyebek közt a következő amerikai ízi megjegyzéseket fűzi:

„Az egyházi szertartást mindkét helyen vig lakadalom követte, csak hogy míg Kostyó Annuska sirt, addig Zoller Annuska úgy megforgatta esapongó jó kedvében a sok angol meg német legényt a pittsburgi Turner Halleban, hogy azok erru mind magyarok kivánczoltak lenni. Hja, Zoller Anna férje Debreczenben nevelkedett fel, nagyon is megérti tehát, hogy az ő férje mellett nem az most mar az ő kötelessége, hogy ferjét angolá tegyi, hanem az, hogy a mennyire lehet, meg az angolokat is meg nemeteket is megmagyarosítsa. Különben Kostyó Annuska felől is megnyugtathatjuk a kedélyeket; mert szerdan reggel már oly vig asszony volt, mintha a lakadalom napján nem is ő hullatta volna azokat a keserves könnyeket, a melyekre azt jegyezte meg az esketést végző Kováts Kálmán, hogy „ezek lesznek az ő hazaselele boldogságának termékenyítő harmatai.“

Mindkét magyar parnak boldogságot kívánunk a tengeren túlról, a debreczeni vőlegény bájos felesége pedig legyen odakint a magyarságnak hű viragszála, a ki még az idegen nyelvűt is pártunkra hódítja.

Duquesneből szomorubb hírt jelent az amerikai újság. Az ottani görög kath. hitközség most már nyíltan levetette a lazarát és hivatalosan is tót nemzetiségűnek nevezte magát. Pedig ott csakis gör. kath. templom létezik, de tót görög katolikus soha. Ez az eset különben újból bizonyosság arra, hogy a tótok mikép igyekeznek itt mindent tótnak feltüntetni akkor, ha a magyarok közösködtek velök. Tehát Amerikában is áll a régi magyar mondás igazsága:

— Fogadd be a tótot, kiver a házból! Szerintünk a magyarság széthuzása okozza ezt.

A vasárnap megtartására és tisztelésére jellemző ez az amerikai hír, melyet nálunk a kegyes, a művelt Európában aligha lehetne így erőlyesen keresztül vinni. Okulásul adjuk. Így hangzik:

(Ne igyál vasárnap.) Sohase felejtí el ezt a filalmat az a 22 ember, a kiket Dietrich S. Ferencz vendéglőjéből bekísért a rendőrség. Dietrich S. Ferencz ugyanis városi tanácsnok, tehát nemesak a ház, vendéglő meg koresma tulajdonos a Market utczában, hanem ezenfelül még rendes Councilmann is az II kerületben s így azt hitte, hogy neki több dolog van megengedve, mint más közönséges halandónak. Ugy titokban tehát még vasárnap is mérte az árpa levét, meg a hamisítatlan whyskeit. Lehet, hogy kitűnően jövedelmezett neki ez a bizniz, mert még azzal sem törődött, ha az ő város atyai koresmájából jökedvvel távoztak ilyenkor az emberek. Csak hogy mint mindennek, úgy ennek is vége lett. Morrissey Patric rendőrkapitány ugyanis rajtaütött a mult vasárnap délelőtt a vendéglőn és ott 22 olyan ember talált, a ki a templom helyett itt kereste a lelki vigasztalást. Dietrich uram kezdetben lármát csapott, de bezzeg mikor odaállott a rendőrségi kocsi a háza elé és az csak úgy nyelte nyolezásával a vendégeket, akkor már belátta, hogy a más- kor olyan nagyon is kedves kapitány vele, a labanccal szemben még olyan kuruc is tud lenni, akárcsak Thaly K. otthon. Megnyugodott azonnal és bárány módra követte a vendégsereget, egészen a rendőrségi fogházig, ahol valamennyit elzárták. A városatyát 6 órai hűsölés után 100 dollár készpénz kezesség mellett szabadon bocsátották, de a többieket egész másnapig a börtönben őrizték, mikor is dr. Black József polgármester maga mondott ítéletet a rendetlenkedők felett, elítélvén őket egyenként 5—5 dollár büntetésre meg a költségek viselésére, a tanácsos urat pedig 50 dollárra. Hej de okos dolog lenne, ha otthon is így eslekednének, Isten bizony nem volna annyi szegény ehező munkás család Magyarországon!

Mikor lesz vége ?

— A burok szabadságharca. —

Dél Afrika véraztatta terein még mindig dörögnek az ágyuk. A világ leghősiesebb nemzetet pusztítja a civilizációnak nagy nemzete az angol.

Az egész világ bámul azon, hogy a büszke Albion miként irtja a szegény burokat, akik inkább meghalnak, sem hogy szabadságukat elveszítsék.

Európa szíve dobog a derék burokért. A neppandorlás óta még nem volt ilyen irtóháború s a mai, a legesodálatosabb, a hagai békekongresszus után történik ez a civilizáció esufjára!

Két és fél év óta pusztul a bur nép. Amikor a hadjárat megindult, alig voltak többen háromszáz ezernél, s ime azóta folyton harezolnak a legnagyobb elszantsággal és vitézséggel.

Maddig tart még a háború, kérdik uton utfélen? A felelet arra, hogy senki sem tudja. Avagy el kell pusztulni a derék bur népnek, hogy emléke a történelemben hihetetlen legendává alakuljon.

Nemrégiben örömhír szárnyalt az összes hazai és külföldi sajtóban. Az a vigasztaló égi hang esengett a fülünkbe, hogy vegre valahara befejezik a kétségbeesésig menő háborút, és megkötik az Jannyra kívánatos békét.

Csalódtunk. A mézszárlásnak nincs vége. A trombita csakugy harsog, mint az előtt s

az ágyuk még förtelmesebben dörögnek, mint a mult években.

Anglia igen sok milliót veszített, de emberélet is rendkívül sok esett áldozatul. De hát mi ez a hatalmas nemzetnek? Hadd folyjon csak továbbra is a vér, hisz győzi az angol pénzzel és emberrel.

Mit neki a könyörület, a nők zokogása és a gyermekeknek jajveszékése! ez mind semmi.

Győznie kell, még pedig akként, hogy a burok elpusztuljanak a föld színéről és a világ történelem örökítse meg dicső emlékét annak a népnek, a mely megmutatta, hogy miként kell szeretni a hazát és miként kell a szabadságért elvérzeni. . . . A bur nép története a vitézségnek és hazaszeretetnek a megdicsőítése. Elmondhatjuk róluk a költővel:

S hol legtöbb honfivér lépé
A harczi sikokat:
A népszabadság ott tenyész
Legszébb virágokat!

IRODALOM.

Báléji álom.

Szól a zene édes hangja,
Fény, káprázat és illat árad,
És a nők ez urak karján
Mint tündérek tova szállnak.
Én is szállok s karjaimban
Ideálom ringatom,
Büvös bájos hangzavarban
Édes szavát hallgatom.

Szédülök, szemem káprázik,
Édes kábultság fog el,
Szerelmes szavamra már
Ideálom sem felel . . .
Azután már őt sem látom,
Minden sötét ködbe vész;
S én sóhajtvá ébredek fel:
— Álom volt hát az egész! . . .

Miskolczy Sándor.

A Vasárnapi Újság

február 16-iki száma ismét több képet közöl Zichy Mihály képeinek kiállításáról; eddig már 30 at. E szám további tartalma a következő: „Mohay Sandor, az igazságügyminisztérium új államtitkára (arczképpel). — „A versek ellen“ költemény Szaboleska Mihálytól. — Regénytár: „A parasztkirály“. Történeti regény. Irta Zigany Árpád (Goró Lajos rajzaival.) „Rezeda kisasszony“. Elbeszélés (képekkel). — „A kétszeres lengyel“. Rajz a régi világból Irta Mikszáth Kálmán. „Shedius Lajos emlékékezete.“ Irta Heinrich Gészta (arczképpel). — „Egy budapesti ember élményei a kínai háboruban.“ — „A madarak nyelvéről“. — „György Elek“ (arczképpel). — „Órház-rendszer a délafrikai háboruban“ (képpel és térképpel) — „Erzsébet királyné szobra“. — „A halasi Erzsébet-szobor“ (képpel). — „A király a kereskedelmi bálón“ (képpel Goró Lajos rajza után) — „Milán király síremléke“ (képekkel). — „A két tűzoltó temetése“ (képpel). — „A Kisfaludy-társaság naggyűlése. — Irodalom és Művészet, Közintézetek és Egyetek, Sakkjáték, Képtalány. Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. A Vasárnapi Újság előfizetési ára negyedévre négy korona. „Politikai Újdonságok“-kal és „Világkronika“val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában Budapest IV. ker. Egyetem utca 4 sz. Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 30 fillér.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordított a : ifjabb Móríc Pál.

Végre kilenczet ütött az óra. Másodszor is rákezdtek a harangozást. Elérkezett az indulás ideje ; a mit mindjárt jelezett is a néni.

— Már másodjára harangoznak . . . No de, amint lehetséges, hazaigyekezünk az ebédre.

— Ugy, ugy . . . Gredi anyó, Goulden ur szolt helyeslöiege, megvárjuk kelmeket,

Felállottak. Én is lekiserem Katiczám a lépcsők aljára, hogy legalább még egyszer megcsókolhassam. De nénem már türelmetlenül kiáltotta :

— Siessünk, siessünk !

Midőn eltávoztak, felsiettem, munkához ültem. De tizenegy óráig alig végeztem valamit.

Leirhatatlan nagy embertömeg tolongt odalent. Egyre hangzott morajlások és lépteiktől taposott lombok, galyak recsegése, mitől kezdve a bucsujárás, az ájtatos menet a templomból kiindult, oly mozgalom támadt az utcákön, hogy Goulden ur is abba hagyta a munkát és melázott az ének és ima morajlásán.

Én folyton Katiczámról ábrándoztam, a ki szebb valamennyinél és a ki mellett a Gredi néni is a legtisztább, messze hangzó hangon könyörög.

— Könyörögj mi érettünk ! Könyörögj mi érettünk.

Mennyire elbágyaszthatta kedveseim ez a tolongó bucsujárás. Hisz ez az ének, ez a hangmorajlás engem is megkábított . . . Hiában próbáltam a munkát. Az eszem mashova kalandozott . . . Mennél inkább emelkedett a nap, annál inkább nyughatatlankodtam, mit Goulden ur is észrevett, nevetve neselkedett velem.

— Ej Józsi ! Ugy-e nem mèn a dolog ?

Midőn pedig látta, hogy fulig pirultam ekkép vizasztalt :

No, no Józsi fiam, hisz volt idő rá, hogy a midőn még magam is Benedum Lujzáról ábrándoztam, magam is hiában forgattam a hajszál rugót és a kerekeket, mert mindég csak kedvesem két szemét láttam magam előtt . . .

Nagyot sóhajtott az öreg ur. Magam is sohajjal feleltem reá. Miközben elgondoltam :

— Most mondott csak igazat Goulden ur, most mondott csak igazat.

Goulden ur mintha eltalálta volna a gondolatomat, miközben az órát kivette a kezemből, így szolt hozzám :

— Soh'se gyötörd magadat Józsi fiam, inkább eredj ! keresd fel Katiczát . . . A szerelemmel nem lehet birni . . . Erősebb az, mint az ember.

Midőn ily biztató szavát hallottam, szerettem volna nagyot kurjantani :

— Ó micsoda jó ember . . . ó, micsoda derek ember . . . ó, ha tudná, hogy menyire szeretem . . .

A mosdóhoz mentem. Kezemet meg mostam és csak ekkor szoltam örömmemben :

— Ha már Goulden ur is úgy akarja.

— Ugy akarom . . . Csak eredj fiam.

Több szóra nem vártam. Szivem majd kipattant az örömtől. Kalapomat felkapván, futva rohantam le a lépcsőn, vissza kiáltván még :

— A viszontlátásra Goulden ur . . .

Egy óra múlva . . .

Már lent jártam. Ó, de micsoda ember

tömeg . . . Micsoda emberek . . . Csakugy nyüzsögtek a háromszegletes kalapu, karmas kalapu, a különféle sipkás népek és minden zajon tulzengett az ünnepi hangszó.

— Folyt. köv. —

Szerkesztői üzenetek.

Sz. A. tanár H.-Szoboszló. A kért sorsolást visszavonhatlanul ez év szept. hó 7-én tartják meg.

A. J. lelkész Kaba. Dóczy Józsefnek lapunkban közölt két verse megvan zenésítve. Dóczy szerette a zenét is, de nyomtatásban, tudunkkal még nem jelent meg. Forduljon a szerzőhöz Temesvárra, ő bővebb felvilágosítással szolgálhat.

Divatos selyemszövetek

pompás mintákkal, csodás választék fehér, fekete és színes, valamint foulard kelmékben stb. Magánfeleknek bérmentve és vamentesen nagybani árakhoz. Ezer nyi elősmérő levél. Mintak azonnal. Svájcban 25 fi, levélbélyeg kell. (5)

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweiz.)
kir. udv. szállítók.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Uj gőzmalom ! Van szeren-

esem a n. é. közönségnek szíves tudomására hozni, hogy Debreczenben a volt sertésvásártéren, a Bárány korcsma átellenében, egy a mai kornak megfelelő a legjobb berendezéssel ellátott **uj gőzmalmot és olaj malmot** állítottam fel. Az őrlető közönségnek tehát a legjobb alkalma nyílik, buza, rozs, tengeri és többi terményeit **olcsón és kitűnő minőségben** nálam őrletni, főfeladatam oda irányul, hogy a t. ez. közönség lelkiismeretes és pontos kezeltetésem által minden tekintetben kielégítve legyen egy az átadott súly, valamint a termények **eredeti minőségben** feldolgozott őrleményekben való visszaadása által. A t. ez. közönség b. partfogása: kerve kiváló tisztetl **Rosenthal Dániel.** Liszt, korpa, dara eladás a malomban kiesinyben es nagyban.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedró” használata által. Egy doboz 40 fi. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárában, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón

Köhögésnél legjobb a dr. Burger Borsy-féle **Pemetefü cukorka.** Kapható Borsy cukrázdájában, Jósá és Jóna urak üzletében. 1 doboz 20 fi.

Eladó bor 70 hliter kitűnő fajbor 1901 é. termés, Vadász Emil Ákosföldi szőlőtelepén. Ugyanott fajtiszta szőlővesszők, magas törzsű olított angol kőszméte és rózsafák kaphatók olesó áron. Levélbeli tudokozódások a tulajdonoshoz címzendők Debreczen Homokkert 185.

Ház és udvar május

1 tő kezdve kiadó a Hatvan-u. 43 sz. a. a gyümölcs piacon. Értekezhetni Csengeri Ignác úsztraktaraban.

Kiadó a Bethlen-u. 23 sz. ház egészben esetleg lakásrészenként.

Kiadó a Reáliskola u. 3 utcaiz szobás lakás és mellékhelyiségek, továbbá a Hatvan u. 42 sz. a. 2 szobás lakás. Értekezhetni Hatvan-u. 42 sz.

Kiadók a Bethlen u. 23 sz házban péknek, kész kemencével, asztalosnak, lakatosnak alkalmas helyiségek lakásokkal.

Magkereskedésemet

uj helyiségemben, Kossuth-utca 7 sz.

a régi szolid alapokon tetemesen kibővítettem s azt ugy **gazdasági**, mint **konyhakerti** és **virágmagvakkal** gazdagon felszereltem.

Sajat érdekében jól teszi mindenki, mielőtt szükségletet magfelekben fedezné, ha megtekinti magraktáramat s meggyőződést szerez ezégem **kiváló szállító képességéről.** Mintákkal és uj nagy

képes árjegyzékkel

szívesen állok rendelkezésre.

Kontsek Géza

magkereskedése.

Előbb Gaszner Károly.

Nagyerdei fürdő és vizgyógytelep.

A nagyerdei parkban fekvő fürdőtelepet kezelésünkbe vevén, tudatjuk, hogy a további átalakításokig is a gőz és kádfürdőket üzemen tartjuk.

A kádfürdő helyiségekben mar most is berendeztük az **összes specialis gyógyfürdőket.** u. m. :

Mor-vasláp fürdőket

specialis nöbetegeknek ; vas jódos fürdőket, vérszegény, sápkóros, görvélyes, gyengén fejlett stb. betegek és gyermekeknek es a legkülönfelebb bőrba-jok ellen,

valódi kénes iszap fürdőt

csusz. rheuma és meghüleşeknél. fenyőfürdőt mellbetegek részére. sós fürdőt a bőrbántalmak és nőibajok ellen. Nevezett gyógyfürdők **orvosi utasítás és felügyelet mellett készítettek**

Gyógyfürdő jegyek csakis a pénztárnál kaphatók. **A fürdőbérlek.**

736 sz.
1902**Pályázati hirdetés.**

Hajdúvármegye Nádudvar községben rendszeresített II-ik segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása a község pénztárából havi előleges részletekben fizetendő évi 900 korona.

Felkérem mindazon jegyzői oklevéllel bíró és jegyzői tanfolyamot végzett pályázókat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket aláírott főszolgabíróhoz **február 27-ik** napjáig nyújtsák be.

Választás márczius hó 1-én d. e. 10 órakor Nádudvar község házában fog megtartatni.

Nádudvar, 1902. febr. 13.

Nábráczky
főszolgabíró.**Eladó**

Debreczen város közelében, kocsin 10-15 pernyi távolban fekvő 492 catást. hold 124 □ öl területű, kitűnő jóminőségű, fekete föld talaju

tagbirtok,

urilakkal s gazdasági épületekkel dusan felszerelve, kedvező fizetési s átvehetési feltételekkel.

Ertekezhetni **Kovács József ügyvéddel** Debreczenben Hatvan a. 19. sz.

357 sz.
1902.**Pályázati hirdetés.**

Hajdúvármegye Földes községben rendszeresített segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárából havi előleges részletekben fizetendő évi 1000 korona.

Felkérem mindazon jegyzői oklevéllel bíró és jegyzői tanfolyamot végzett pályázókat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket aláírott főszolgabíróhoz **február 27-ik** napjáig nyújtsák be.

Választás február hó 28-án d. e. 10 órakor Földes község házában fog megtartatni.

Nádudvar, 1902. február 13.

Nábráczky.
főszolgabíró.**Az arc szépsége**

a legbiztosabban elérhető és ápolható a

**Leichner-féle
Fettpuder****Leichner-féle Hermelin és Aspasia rizspor által.**

Ezer hírneves arcpороk a legelőkelőbb női körökben, elsőrangú művésznők között előszeretettel használtatnak, mert az arcbőrnek üde, virágzó rózsaszínt adnak és a rizspor használata észrevehetően. Kapható csak zárt dobozokban a **gyárban Berlin Schützenstrasse 31.** és minden **illatszer üzletben.**

L. Leichner Berlin, a kir. színház szállítója.

L. Leichner az éremkiosztó bizottságnál alelnök volt a párisi világiállításon 1900.

Debreczenben a Nap és Szent-Anna utcza sarkán levő (Nap utcza 22 sz. a.) két épülettel ellátott házastelek szabad kézből eladó.

Ertekezhetni lehet alulírott nál mint az örökösök megbizottjánál.

Dr. Irinyi István

ügyvéd

Arany-János-u. 4.

1905—1902 sz.

Hirdetés.

A város tulajdonát képező nagy-erdei nyári lakások f. évi május 1-től bezárólag okt. 1-ig bérebe adatnak.

Ajánlatok a katonai és illetőségi ügyosztály hivatalos helyiségében (Városháza, emelet, 16 sz. ajtó) **f. márcz. 25-ig** a hivatalos órák alatt tehetők, hol az árak és a szerződési feltételek felől felvilágosítás nyerhető.

Régi bérlok jogai márczius 10-ig d. u. 5 óráig fentartatnak.

A városi tanács.

Van szerencsém a t. közönség tudomására hozni, miszerint Bécsben a fogászat terén a legújabb módszereket elsajátítottam és egy szakképzett fogtechnikust alkalmaztam.

Fogászati**mütermemben**

készítek

Porzellán (yenkins) arany, amalgam és cement töméseket (Plombóck)

fogtechnikai laboratóriumomban

korona és hidmunkákat, (u. n. szájpaddás nélküli fogakat) csupfogakat, műfogak és fogsorokat.

Debreczen, 1902.

Med. univ. Dr. Szász Adolf

fogorvos Széchenyi-u. 1.

Süket ön?

Uj találmányunkkal a **sükettség** és **nehéz hallás** minden neme **gyógyítható**: süketen születettek gyógyíthatatlanok. **Fülzugas azonnal** megszűnik. Irjátok le eseteteiket? Díjmentes megvizsgálás és felvilágosítás. Mindenki csekély költségből otthon gyógyíthatja magát. **Internationale Ohrenheilstalt, 96 La Salle Ave., Chicago, Ill.**

Meghívás.**A debreczeni ipar és kereskedelmi bank
XXXV-ik évi rendes közgyűlését****1902. márczius 2-án, d. u. 3 órakor**

saját üzleti helyiségeiben tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghivatnak (azzal a figyelemmel, hogy részvényeiket a közgyűlés előtt 5 nappal az intézeti pénztárnál le kell tenniük.)

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése és számadása az 1901. üzlet évről és indítványa az évi nyereség felosztása iránt.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A mérleg megállapítása, a nyereség iránti határozat.
4. A felmentvény iránti intézkedés.
5. Két sorrend szerint kilépő igazgatósági tag helyének választás utjánai betöltése.

Az igazgatóság.

Az évi jelentés, mérleg s az ezekre vonatkozó adatok f. é. február 21-től kezdve az intézeti helyiségeiben az üzleti órák alatt megtekinthetők.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.